

УДК 338.47:[656.224.027+629.45.014.6]

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ

*О. О. Матусевич, ст. викладач, Дніпропетровський національний
університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна,
alex_m73@meta.ua*

Методологія дослідження. Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять: діалектичний підхід до розгляду економічних явищ і процесів; системний аналіз – при виявленні проблем забезпечення конкурентоспроможності залізничного транспорту; методи агрегування і групувань – при створенні класифікації поїздів з урахуванням вартісних показників.

Результати. Показана обмеженість існуючих методичних підходів до визначення ефективності пасажирських перевезень, які базуються на обліку переважно експлуатаційно-технічних показників. Акцентовано увагу на необхідності побудови такої класифікації поїздів, яка дозволила б економічно обґрунтувати впровадження раціональних зон ефективного їх курсування. Для цього запропоновано використовувати в класифікації пасажирських поїздів вартісні техніко-економічні показники, які дозволяють більш повно оцінити ефективність залізничних пасажирських перевезень в Україні.

З урахуванням необхідності доповнення експлуатаційно-технічних показників вартісними, створено алгоритм обґрунтування впровадження нової економічної класифікації пасажирських поїздів, що включає чотири взаємозалежних стадії, а саме: розгляд швидкісного руху поїздів як способу підвищення ефективності залізничних пасажирських перевезень; аналіз вартісних техніко-економічних показників роботи залізничних пасажирських перевезень; визначення раціональних зон курсування пасажирських поїздів; побудова нової економічно обґрунтованої класифікації поїздів різних видів сполучень за новими ознаками.

Новизна. Запропоновано новий підхід до оцінки ефективності залізничних пасажирських перевезень, який базується на вдосконаленій

класифікації пасажирських поїздів в Україні та визначенні раціональних зон їх курсування.

Практична значимість. Алгоритм впровадження нової економічно обґрунтованої класифікації пасажирських поїздів дає можливість визначити економічно вигідні, безбиткові напрямку їх руху.

Ключові слова: ефективність залізничного транспорту, швидкісний пасажирський транспорт, класифікація пасажирських поїздів, експлуатаційно-технічні показники ефективності залізничного транспорту, вартісні техніко-економічні показники ефективності залізничного транспорту.

Література

1. Бараш Ю. С. Теоретично-методичний підхід до визначення конкурентоспроможності послуг, що надаються пасажирськими видами транспорту [Текст] / Ю. С. Бараш, А. А. Покотілов, Т. Ю. Чаркіна. // Вісник ДНУЗТ. – 2011. – вип. 38. – С. 233 – 237.

Barash Yu. S. *Teoretychno-metodychniy pidkhid do vyznachennya konkurentospromozhnosti poslug, shcho nadayutsya pasazhyrskymy vydamy transportu* [Text] / Yu. S. Barash, A. A. Pokotilov, T. Yu. Charkina. // Visnyk DNUZT. – 2011. – vup. 38. – P. 233 – 237.

2. Лихушин Е. В. Опыт «Дойче Бан»: классификация пассажирских поездов [Текст] / Е. В. Лихушин // Локомотив-информ. – 2012 – № 01. – С. 54 – 55.

Lihyshin, E. V. *Opyt «Doyche Ban»: klassifikatsiya pasazhirskikh poezdov* [Text] / E. V. Likhushin // Lokomotiv-inform. – 2012 – № 01. – P. 54 – 55.

3. Мельник Т. С. Концептуальні основи нової системи класифікації пасажирських поїздів українських залізниць. [Текст] / Т. С. Мельник // Вагонный парк. – 2012. – № 1(58). – С. 42 – 45.

Melnyk T. S. *Kontseptualni osnovy novoi systemy klasyfikatsii pasazhyrskykh poizdiv ukrainskykh zaliznyts.* [Text] / T. S. Melnyk // Vagonniy park. – 2012. – № 1(58). – P. 42 – 45.

4. Мельник Т. С. Побудова системи сервісного обслуговування пасажирів відповідно до нової класифікації пасажирських поїздів українських залізниць. [Текст] / Т. С. Мельник // Вагонный парк. – 2012. – № 2 (59). – С. 44 – 49.

Melnyk T. S. *Pobudova systemy servisnogo obslugovuvannya pasazhyriv vidpovidno do novoi klasyfikatsii pasazhyrskykh poizdiv ukrainskykh zaliznyts.* [Text] / T. S. Melnyk // Vagonniy park. – 2012. – № 2 (59). – P. 44 – 49.

5. Богомолова Н. І. Ефективність транспортного виробництва: сутність, зміст і форми [Текст] / Н. І. Богомолова // Зб. наук. пр. Київського університету економіки і технологій транспорту. Серія економіка і управління. – Київ : КУЕТТ, 2003 – № 3. – С. 22 – 28.

Bogomolova N. I. *Efektivnist transportnogo vyrobnytstva: sutnist, zmist i formy* [Text] / N. I. Bogomolova // Zb. nauk. pr. Kyivskogo universytetu ekonomiky i tehnologiy transportu. Seriya ekonomika i upravlinnya. – Kyiv : KUETT, 2003 – № 3. – P. 22 – 28.

6. Бакалінський О. В. Маркетинг пасажирських перевезень перспективними видами рухомого складу залізниць: теорія, методологія, практика. Дис. д.е.н.: 08.00.04 [Текст] / О. В. Бакалінський. – Київ : ДЕТУТ – 2012 – 455 с.

Bakalinskiy O. V. *Marketyng pasazhirskykh perevezen perspektyvnymy vydamy rukhomogo skladu zaliznyts: teoriya, metodologiya, praktyka. Dys. d.e.n.: 08.00.04* [Text] / O. V. Bakalinskiy. – Kyiv: DETUT – 2012 – 455 p.

7. Чаркіна Т. Ю. Нова класифікація пасажирських поїздів в Україні [Текст] / Т. Ю. Чаркіна // Вісник економіки транспорту і промисловості – 2012. – № 38. – С. 324 – 328.

Charkina T. Yu. *Nova klasyfikatsiya pasazhyrskikh poizdiv v Ukraini* [Text] / T. Yu. Charkina // *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti* – 2012. – № 38. – P. 324 – 328.

8. Сич Є. М. Пасажи́рський комплекс залі́зничного транспорту: розвиток і ефективність: Монографія. [Текст] / Є. М. Сич, В. П. Гудкова. – К. : «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2004. – 248 с.

Sych Ye. M. *Pasazhirskiy kompleks zaliznychnogo transportu: rozvytok i efektyvnist: Monografiya*. [Text] / Ye. M. Sych, V. P. Gudkova. – K. : «Vydavnytstvo «Aspekt-Poligraf», 2004. – 248 p.

9. Гудков О. М. Організаційно-економічний розвиток пасажирського комплексу залізничного транспорту України на основі системного підходу. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.: 08.00.03 [Текст] / О. М. Гудков. – Харків : УкрДАЗТ – 2009 – 21 с.

Hudkov O. M. *Organizatsiyno-ekonomichniy rozvytok pasazhyrskogo kompleksu zaliznychnogo transportu Ukrayiny na osnovi systemnogo pidkhodu. Avtoreferat dysertatsiyi na zdobuttya naukovogo stupenya kandydata ekonomichnykh nauk.*: 08.00.03 [Text] / O. M. Hudkov. – Kharkiv : UkrDAZT – 2009 – 21 p.

10. Гудкова В. П. Формирование механизма финансирования пассажирских перевозок [Текст] / В. П. Гудкова // *Транспортный комплекс Украины: экономика, организация, развитие: Зб. науч. тр. – Вып. 7. – К. : ИКТП-Центр. – 1999. – С. 75–84.*

Hudkova V. P. *Formirovaniye mehanizma finansirovaniya pasazhirskikh perezovok* [Text] / V. P. Hudkova // *Transportniy kompleks Ukrainy: ekonomika, organizatsiya, razvitiye: Zb. nauch. tr. – Vyp. 7. – K. : IKTP-Tsentr. – 1999. – P. 75–84.*

11. Кравченко М. В. Высокоскоростные железнодорожные сообщения – достижения и проблемы [Текст] / М. В. Кравченко // *Железные дороги мира*, 2001, № 2. – С. 5–9.

Kravchenko M. V. *Vysokoskorostnyye zheleznodorozhnye soobshcheyeniya – dostizheniya i problemy* [Text] / M. V. Kravchenko // *Zheleznyye dorogi mira*, 2001, № 2. – P. 5–9.

12. Шерепа Е. Н. Способы повышения эффективности пассажирских перевозок с учетом опыта железных дорог развитых стран [Текст] / Е. Н. Шерепа // *Зб. наук. пр. Нац. авіаційного ун-ту. – К. : НАУ – 2008. – № 17. – С. 12–18.*

Sherepa E. N. *Sposoby povysheniya efektyvnosti passazhirskikh perezovok s uchetom opyta zheleznykh dorog razvitykh stran* [Text] / E. N. Sherepa // *Zb. nauk. pr. Nats. aviatsiynogo un-tu. – K. : NAU – 2008. – № 17. – P. 12–18.*

13. Харчук О. Г. Шляхи підвищення ефективності перевезень на залізничному транспорті [Текст] / О. Г. Харчук, Н. П. Зайцева // *Проблеми та перспективи розвитку транспортних систем: техніка, технологія, економіка та управління. Мат. другої наук. практ. конф. – К. : КУЕТТ – 2004 – С. 50–51.*

Harchuk O. G. *Shlyakhy pidvyshchennya efektyvnosti perevezen na zaliznychnomu transporti* [Text] / O. G. Harchuk, N. P. Zaytseva // *Problemy ta perspektyvy rozvytku transportnykh system: tehnik, tehnologiya, ekonomika ta upravlinnya. Mat. Drugoyyi nauk. prakt. konf. – K. : KUETT – 2004 – P. 50–51.*